

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU5

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2021 inom utgiftsområde 27, som uppgår till ca 45 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till bemyndigande om att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021.

I betänkandet behandlar utskottet även sex yrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 om EU:s budget. Motionsyrkandena avstyrks.

I betänkandet finns en reservation (V) och fem särskilda yttranden (M, SD, V, KD). Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:1 inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.

Sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	6
Statens budget inom utgiftsområde 27	7
Frågor om Europeiska unionens budget	11
Reservation	15
Frågor om Europeiska unionens budget, punkt 2 (V)	15
Särskilda yttranden	16
1. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (M)	16
2. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (SD)	17
3. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (V)	17
4. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (KD)	17
5. Frågor om Europeiska unionens budget, punkt 2 (V)	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens anslagsförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 27

a) Anslaget för 2021

Riksdagen anvisar ett anslag för 2021 inom utgiftsområde 27 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 27 punkt 2.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 2021 ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 27 punkt 1.

2. Frågor om Europeiska unionens budget

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 8 och 9,

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 23,

2020/21:3207 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 16 och

2020/21:3404 av Jan Ericson (M).

Reservation (V)

Stockholm den 10 december 2020

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M)*, Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M)*, Oscar Sjöstedt (SD)*, Adnan Dibrani (S), Ulla Andersson (V)*, Jan Ericson (M)*, Dennis Dioukarev (SD)*, Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD)*, Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD)*, Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M)* och Rickard Nordin (C).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2020/21:1 i de delar som gäller utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen och sex motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsyrkandena finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringen förslag till anslag för 2021.

Utskottet överlade den 16 juni och den 26 november 2020 med statssekreterare Max Elger om EU:s årsbudget för 2021. Den 11 februari 2020 överlade utskottet med statssekreterare Max Elger om ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av EU:s budget 2018. Den 17 november 2020 hade ledamöter från utskottet tillsammans med ledamöter från EU-nämnden ett möte med Europeiska revisionsrättens ledamot Eva Lindström om revisionsrättens årsrapport om genomförandet av EU:s budget för 2019.

Information om EU:s fleråriga budgetram 2021–2027 lämnades den 16 juni och den 26 november 2020 av statssekreterarna Paula Carvalho Olovsson och Max Elger. Överläggning om ett återhämtningsinstrument för EU hölls den 4 juni 2020 med finansminister Magdalena Andersson och den 16 juni med statssekreterare Max Elger. Information om återhämtningsinstrumentet har lämnats vid ett flertal tillfällen, senast av statssekreterarna Paula Carvalho Olovsson och Max Elger den 26 november 2020.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2021 för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen till 45 037 439 000 kronor (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). I detta betänkande föreslår finansutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 27 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen som gäller statens budget inom utgiftsområde 27. Därefter behandlas ett antal motionsförslag som väckts under allmänna motionstiden 2020/21. Förslagen i dessa motioner gäller frågor som rör EU:s budget i ett bredare perspektiv.

Utskottets överväganden

Regeringens resultaträkning för utgiftsområde 27

Propositionen

Utgifterna under utgiftsområde 27 utgörs av Sveriges betalningar till EU-kommissionen för EU-budgeten. EU:s allmänna budget upprättas årligen inom en flerårig budgetram. Den nu gällande ramen omfattar perioden 2014–2020 och den efterföljande ramen ska omfatta perioden 2021–2027. EU-budgetens utgifter och inkomster ska vara i balans på årlig basis. Inkomsterna utgörs huvudsakligen av avgifter från medlemsstaterna, vilket innebär att EU-budgetens utgiftsnivå i stor utsträckning styr utgiftsnivån för utgiftsområdet.

EU-budgetens utgifter delas in i betalningsbemyndiganden (betalningar) och åtagandebemyndiganden (åtaganden). Ett åtagande som görs i EU-budgeten kan leda till betalningar under det aktuella budgetåret och under kommande år, medan betalningarna motsvarar faktiska utgifter.

Regeringen anför att målet för den svenska budgetpolitiken i EU är att prioritera gemensamma utmaningar som mer effektivt hanteras på EU-nivå än av de enskilda länderna var för sig, exempelvis inom områden som miljö och klimat, forskning, migration, säkerhet och att utveckla den inre marknaden. Målet innebär att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, där utgifter med ett tydligt europeiskt mervärde prioriteras. Målet innebär även att Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:6).

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att de totala ingångna åtagandena under 2019 uppgick till 165,8 miljarder euro, inklusive åtaganden från tidigare år som ännu inte resulterat i betalningar. Åtagandena resulterade i betalningar på totalt 148,2 miljarder euro. Utfallet för den svenska EU-avgiften 2019 blev 37,7 miljarder kronor, vilket var lägre än de medel som anvisades i statens budget. En mer utförlig redogörelse finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2019 (skr. 2019/20:101 s. 158). Av resultatredovisningen framgår även att EU:s årsbudget för 2020, som beslutades den 1 december 2019, exklusive ändringsbudgetar uppgår till 168,7 miljarder euro i åtaganden och 153,6 miljarder euro i betalningar. Jämfört med den beslutade budgeten för 2019 innebär det en ökning med ca 1,5 procent i åtaganden och ca 3,4 procent i betalningar.

Regeringen anför att det i arbetet med EU:s årsbudget fortsättningsvis är viktigt att respektera de finansiella ramarna i den fleråriga budgetramen och att verka för realistiska prognoser så att överbudgetering undviks. Att göra analyser av tidigare årsutfall är enligt regeringen en viktig del i detta. Regeringen bedömer att resultaten inom området i huvudsak har varit förenliga med målet för Sveriges EU-politik. Regeringen konstaterar att utfallet för EU-

budgeten 2019 innebar att betalningarna ökade i förhållande till 2018. När det gäller EU-budgeten för 2020 blev nivån på de beslutade betalningarna något lägre än vad kommissionen föreslagit, vilket regeringen ser positivt på. Regeringen konstaterar dock att åtagandena ökade något i förhållande till kommissionens förslag.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Målet för den svenska budgetpolitiken i EU härrör från propositionen om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i EU som lämnades i oktober 1994 (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:6). Målet är att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU. Målet innebär även att Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel. Utskottet noterar att regeringen sedan förra året lämnar en mer utvecklad målformulering (prop. 2020/21:1 utg.omr. 27, bet. 2019/20:FiU5, rskr. 2019/20:133). När det gäller de redovisade resultaten för utgiftsområde 27 konstaterar utskottet att regeringen gjort bedömningen att resultaten inom området i huvudsak är i linje med målet för Sveriges EU-politik. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Statens budget inom utgiftsområde 27

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslaget för 2021 inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen enligt regeringens förslag och bemyndigar regeringen att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Propositionen

Propositionen innehåller två förslag inom utgiftsområde 27, dels ett anslag för budgetåret 2021, dels ett bemyndigande till regeringen att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för 2021.

Avgifterna från medlemsstaterna till EU:s budget benämns EU:s egna medel och regleras i enlighet med det s.k. egna medelsbeslutet. I nuvarande system finns det tre typer av egna medel: traditionella egna medel, som utgörs av inkomster från den gemensamma tulltaxan, en mervärdesskattebaserad avgift och en avgift baserad på medlemsstaternas bruttonationalinkomst (BNI). Regeringen konstaterar att i enlighet med Europeiska rådets slutsatser från i juli 2020 ska systemet för egna medel förändras. Enligt slutsatserna ska den andel av tullintäkterna från den gemensamma tulltaxan som

medlemsstaterna får behålla för att täcka kostnader för uppbörd höjas från 20 procent till 25 procent och en avgift baserad på volymen icke-återvunna plastförpackningar ska införas. Vidare ska Sverige få en ny reduktion på avgiften till EU som ersätter de reduktioner som Sverige haft och som löper ut den 31 december 2020. Regeringen anför att storleken på reduktionen på den BNI-baserade avgiften blir betydligt större än under innevarande period. Sveriges nettoreduktion beräknas under perioden 2021–2027 uppgå till 777 miljoner euro i 2018 års priser.

Beslutet om egna medel ska ratificeras av de nationella parlamenten och regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av detta. Regeringen bedömer att ett nytt beslut om egna medel tidigast träder i kraft under 2021. Det nu gällande systemet för egna medel fortsätter att gälla till dess att samtliga medlemsstater ratificerat ett nytt beslut om egna medel och ett nytt system därmed finns på plats.

Anslaget inom utgiftsområde 27

Regeringen föreslår att riksdagen för 2021 anvisar ett anslag under utgiftsområde 27 på 45 037 439 000 kronor.

Utgiftsområdet består av ett anslag, anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen. Anslaget får användas för utgifter för betalning av Sveriges avgift till Europeiska unionens allmänna budget. Anslaget får även användas för eventuella krav från Europeiska kommissionen på dröjsmålsränta på grund av försenade inbetalningar av egna medel.

Regeringen beräknar att Sveriges avgift till EU-budgeten sammantaget kommer att uppgå till ca 45 miljarder kronor 2021. Den del av EU-avgiften som baseras på inkomster från den gemensamma tulltaxan beräknas uppgå till 4,5 miljarder kronor och den mervärdesskattebaserade delen av EU-avgiften beräknas uppgå till 7,5 miljarder kronor 2021. Den BNI-baserade delen av Sveriges EU-avgift beräknas uppgå till 33 miljarder kronor, vilket inkluderar den beräknade reduktionen på Sveriges EU-avgift för 2021.

Bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av åtagandebemyndiganden i EU-budgeten för budgetåret 2021.

Medlemsstaternas avgifter används för att finansiera EU-budgetens betalningar under innevarande år. De åtaganden som staten ingår på området avser EU-budgetens åtagandebemyndiganden för innevarande år, som kan resultera i betalningar innevarande eller kommande år.

Risker för annan utgiftsutveckling

Regeringen anför att det finns betydande risker för en annan utgiftsutveckling än den som förutses i prognosen. Sveriges avgift beror på EU:s faktiska utgifter och hur stor andel av dessa som Sverige ska finansiera. EU:s årsbudget

beslutas först i november eller december året före budgetåret. Dessutom tillkommer ändringsbudgetar som påverkar Sveriges och andra medlemsstaters avgifter. Tidpunkten för antagandet och genomförandet av ändringsbudgetar kan även påverka Sveriges avgift ett annat år än beslutsåret.

Vidare konstaterar regeringen att Sveriges andel av finansieringen av EU:s budget påverkas av hur Sveriges BNI utvecklas i förhållande till övriga medlemsstaters BNI och hur medlemsstaternas mervärdesskattebas utvecklas. Dessa delar av avgiften baseras på prognosen för den ekonomiska utvecklingen, vilket medför att den faktiska avgiften kan variera, beroende på den faktiska ekonomiska utvecklingen i medlemsstaterna. Avgiften beror också på de faktiska inkomsterna från tulluppbörden.

Ytterligare en faktor som enligt regeringen kan komma att påverka EU:s budget och därmed den svenska avgiften är om Storbritannien lever upp till sina förpliktelser enligt utträdesavtalet. Enligt avtalet ska Storbritannien betala in utestående åtaganden som ingicks före utträdet, och dessa löper huvudsakligen fram t.o.m. 2027.

Eftersom reduktionerna av den svenska EU-avgiften löper ut i december 2020 och nya inte börjar gälla förrän ett nytt beslut om egna medel har trätt i kraft finns det enligt regeringen en risk för att de nya reduktionerna inte regleras det första året av den nya programperioden. Detta kan öka Sveriges EU-avgift i början av programperioden. Regeringen anför dock att reduktionerna tillämpas retroaktivt när det nya systemet för egna medel börjar gälla, vilket innebär att Sveriges EU-avgift i så fall minskar följande år.

Kompletterande information

Förhandlingarna om EU:s årsbudget för 2021

Årsbudgeten för 2021 är den första i den fleråriga budgetramen för 2021–2027, som ännu inte är slutgiltigt antagen. Kommissionen presenterade sitt förslag till årsbudget för 2021 i juni 2020 med utgångspunkt i sitt då liggande förslag om den kommande fleråriga budgetramen. Rådet antog sin position i slutet av september och Europaparlamentet antog sin position i början av november. Den 13 november 2020 presenterade kommissionen ett förslag till ändringsskrivelse, som beaktar den överenskommelse om den fleråriga budgetramen 2021–2027 som nåddes mellan rådet och Europaparlamentet den 10 november. Den 4 december 2020 kom rådet och Europaparlamentet i ett förlikningsförfarande överens om budgeten för 2021. Enligt överenskommelsen uppgår de totala utgifterna till 164,2 miljarder euro mätt i åtaganden och till 166,1 miljarder euro mätt i betalningar. Årsbudgeten kunde dock inte slutgiltigt antas eftersom den fleråriga budgetramen inte är godkänd. Kommissionen väntas därför lägga fram ett nytt förslag till årsbudget som beaktar överenskommelsen i förlikningsförfarandet när det finns tillräckliga försäkringar om att den fleråriga budgetramen kommer att antas.

Vid utskottets överläggningar om EU:s årsbudget med statssekreterare Max Elger den 16 juni och den 26 november 2020 fick regeringen bl.a. stöd för att, liksom tidigare år, arbeta för en så restriktiv budget som möjligt, som med god marginal ryms inom de beslutade taken i den fleråriga budgetramen.

Ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2018

Enligt artikel 319 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt så ska Europaparlamentet, på rekommendation av rådet, bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetens genomförande. Ansvarsfrihetsprövningen sker varje år och baseras främst på Europeiska revisionsrättens (European Court of Auditors, ECA) årsrapport från granskningen av genomförandet av EU:s budget.

Vid rådet för ekonomiska och finansiella frågor i februari 2020 antogs en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2018. Sverige godkände inte rekommendationen utan lade ned sin röst mot bakgrund av att felnivån fortsatt låg över tröskelvärdet på 2 procent och att ECA lämnat ett uttalande med reservation om EU:s kostnader. Europaparlamentet beviljade i maj 2020 kommissionen ansvarsfrihet för genomförande av EU:s budget för 2018.

Europeiska revisionsrättens årsrapport för 2019

Den 10 november 2020 presenterade ECA sin årsrapport om genomförandet av EU:s budget 2019. Revisionsrätten konstaterar i rapporten att räkenskaperna för 2019 ger en sann och rättvisande bild av EU:s finansiella ställning. Intäkterna 2019 var lagliga och korrekta och innehöll inte några väsentliga fel. Den uppskattade felnivån i kostnaderna uppgick dock till 2,7 procent, vilket kan jämföras med tröskelvärdet på 2 procent för väsentliga fel. Felnivån i den kategori av betalningar som klassas som högriskkostnader uppgick till 4,9 procent. Det handlar främst om ersättningsbaserade betalningar inom t.ex. sammanhållning och landsbygdsutveckling som ofta omfattas av komplexa regler. Eftersom denna typ av kostnader utgjorde drygt hälften av de granskade kostnaderna anser ECA att felet är av avgörande betydelse. ECA lämnar därför ett uttalande med avvikande mening om EU:s kostnader. Det är första gången sedan 2015 ett sådant uttalande lämnas. Från 2016 t.o.m. 2018 har felnivån legat över gränsvärdet på 2 procent, men ECA har lämnat ett uttalande med reservation som innebär att de identifierade felen inte är av avgörande betydelse.

I årsrapporten konstaterar ECA även att ansökningarna till de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) inom sammanhållning ökade betydligt under 2019. Samtidigt har medlemsstaternas utnyttjande av ESI-fonderna varit långsammare än planerat, vilket har bidragit till en ökning av de utestående åtagandena.

ECA rapporterar alla misstänkta fall av oegentligheter som upptäcks till Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf). Det förekom nio sådana fall 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens mål för den svenska EU-budgetpolitiken. Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. I denna restriktiva grundhållning är principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning vägledande. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till anslag för 2021 inom utgiftsområde 27. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till bemyndigande om att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021.

Frågor om Europeiska unionens budget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om inriktningen på EU:s budget och finansieringen av EU:s återhämtningsinstrument. Riksdagen avslår även motionsyrkandena om konditionalitet.

Jämför reservationen (V) och särskilt yttrande 5 (V).

Motionerna

Jessika Roswall m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3207 att rättsstatsprincipen är en central del av EU-samarbetets värden, identitet och funktionssätt. Motionärerna anser att medlemsstater med regeringar som försöker urholka demokratin och rättsstaten ska mötas med tydliga konsekvenser. Enligt motionärerna bör ett svenskt godkännande av EU:s långtidsbudget för åren 2021–2027 villkoras med att det införs en ordning som möjliggör att med majoritetsbeslut i ministerrådet kunna besluta om att stoppa utbetalningar från EU:s budget till den medlemsstat som åsidosätter rättsstatsprincipen. Mot bakgrund av detta föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att EU-medel inte ska betalas ut till medlemsländer som bryter mot rättsstatsprincipen (yrkande 1).

Rickard Nordin m.fl. (C) anför i kommittémotion 2020/21:2926 att det har varit avgörande för Centerpartiet att medlen från EU:s återhämtningsfond ska vara lätt länkade till länders respekt för rättsstatens principer, dvs. åtföljas av en strikt konditionalitet under vilken ett land kan bli av med sina EU-medel om principerna inte följs. Motionärerna anser att det är av stor vikt att följa upp och driva på för att dessa krav ska efterlevas och vara verkningfulla. Motionärerna föreslår att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande till regeringen om att EU-medel som betalas ut från återhämtningsfonden bör

åtfölja kraven på rättsstatens principer och att denna konditionalitet bör efterlevas på ett effektivt sätt (yrkande 23).

Håkan Svenneling m.fl. (V) anför i kommittémotion 2020/21:250 att EU:s långtidsbudget bör göras om. Motionärerna anser att mindre pengar ska gå till militär, gränspolitik och det klimatskadliga jordbruket till förmån för återhämtningspolitik genom sociala investeringar, grön omställning och modern infrastruktur. Motionärerna föreslår att riksdagen ställer sig bakom detta och tillkännager det för regeringen (yrkande 8). Motionärerna anför vidare att Sverige bör verka för att allt ekonomiskt stöd från EU villkoras med skarpa demokratikrav, s.k. konditionalitet, för att på så sätt stärka arbetet för demokrati, rättsstat och de mänskliga rättigheterna. Motionärerna föreslår att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande om detta (yrkande 9).

I kommittémotion 2020/21:3282 anför Fredrik Malm m.fl. (L) att EU saknar tillräckliga mekanismer för att motverka kränkningar av grundläggande rättigheter. Motionärerna anser att den kommande långtidsbudgeten måste innehålla tydliga villkor i fråga om respekt för rättsstatens principer och demokrati och föreslår ett tillkännagivande om att bidrag från EU ska kunna villkoras (yrkande 16).

I motion 2020/21:3404 föreslår Jan Ericson (M) ett tillkännagivande till regeringen om att pröva möjligheten att låta Sveriges kostnad för EU:s återstartsfond helt eller delvis belasta biståndsbudgeten.

Kompletterande information

Förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Europeiska rådet antog vid sitt möte den 17–21 juli 2020 slutsatser om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027. Rådsslutsatserna innehöll även en överenskommelse om riktlinjer för EU:s system för egna medel samt ett återhämtningsinstrument, Next Generation EU, som inrättas för att på kort till medellång sikt ge stöd för den ekonomiska och sociala återhämtningen i EU:s medlemsstater. Den 10 november 2020 avslutades det tyska ordförandeskapets förhandlingar med Europaparlamentet.

Enligt överenskommelsen omfattar den fleråriga budgetramen för 2021–2027 utgifter på 1 074 miljarder euro i 2018 års priser. Taket för egna medel mätt i åtaganden uppgår till 1,46 procent av EU:s samlade BNI och mätt i betalningar till 1,4 procent av EU:s samlade BNI.

Återhämtningsinstrumentet uppgår till 750 miljarder euro i 2018 års priser. Instrumentet finansieras genom att kommissionen bemyndigas att för EU:s räkning låna upp medel på kapitalmarknaden. Upplåningen möjliggörs av att medlemsstaternas garanti för taket för egna medel tillfälligt höjs till 2 procent av EU:s BNI. Lånen som kommissionen tar upp ska återbetalas 2027–2058. Återbetalningen kommer att utgöra en del av EU-avgiften.

I samband med att kommissionen i maj 2018 presenterade förslaget om den kommande fleråriga budgetramen föreslog kommissionen även en förordning

om skydd av EU:s finansiella intressen, som innebär att utbetalningar av EU-medel ska kunna frysas eller skjutas upp om det finns allmänna brister i respekten för rättsstatsprincipen i en medlemsstat. I slutsatserna från Europeiska rådet i juli 2020 konstateras att EU:s ekonomiska intressen ska skyddas i enlighet med de allmänna principerna i unionsfördragen, särskilt värdena i artikel 2 i EU-fördraget. Vidare framhåller Europeiska rådet vikten av att unionens ekonomiska intressen skyddas och att rättsstatsprincipen respekteras. Den 5 november 2020 nådde det tyska ordförandeskapet en preliminär överenskommelse med Europaparlamentet om en allmän villkorlighetsförordning som ska skydda EU:s budget. Förordningen gör det möjligt att skydda EU:s budget om det konstateras överträdelse av rättsstatsprincipen i ett EU-land som påverkar eller riskerar att allvarligt påverka den sunda ekonomiska förvaltningen och skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt. Den gäller för alla EU-medel, även medel som anslagits genom återhämtningsinstrumentet.

Överenskommelsen om den kommande fleråriga budgetramen, inklusive återhämtningsinstrumentet, den s.k. villkorlighetsförordningen och beslutet om egna medel har nu att slutgiltigt godkännas. Beslutet om egna medel ska även ratificeras av EU:s medlemsstater.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen hållit överläggningar med regeringen om den fleråriga budgetramen och har ställt sig bakom regeringens ståndpunkt om att länder som inte respekterar gemensamma värden inte ska få tillgång till stöd från EU på samma sätt som i dag. Utskottet ställde sig även bakom denna princip i betänkande 2018/19:FiU5. Frågan har även återkommande behandlats i EU-nämnden. Vid samrådet i nämnden inför godkännandet av stats- och regeringschefernas överenskommelse på Europeiska rådet i juli var det av avgörande betydelse att beslut om att stoppa utbetalningar till medlemsländer som brister i respekt för rättsstatens principer skulle kunna fattas med kvalificerad majoritet i rådet. Vidare har regeringen fått stöd för att rösta ja till den s.k. villkorlighetsförordningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser likt regeringen att länder som inte står upp för grundläggande värden ska inte fortsätta att gynnas av EU-medel i samma utsträckning som andra länder. Utskottet välkomnar den s.k. villkorlighetsförordningen, som innebär att EU:s budget skyddas om det konstateras överträdelse av rättsstatsprincipen i ett EU-land som påverkar eller riskerar att allvarligt påverka den sunda ekonomiska förvaltningen och skyddet av unionens ekonomiska intressen på ett tillräckligt direkt sätt. Enligt förordningen kan rådet med kvalificerad majoritet besluta om att vidta åtgärder, såsom att stoppa utbetalning av EU-medel. Utskottet understryker att villkorlighetsprincipen och beslutsordningen med kvalificerad majoritet var en avgörande del av den överenskommelse som EU-nämnden gav stöd till regeringen att ingå vid

Europeiska rådet i juli 2020. Utskottet konstaterar att riksdagen också har ställt sig bakom regeringens position att stödja förordningen.

Utskottet delar regeringens linje om att EU:s budget bör moderniseras genom att utgifter omfördelas till ändamålsenliga åtgärder med tydligt europeiskt mervärde. Gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning och klimatomställning bör prioriteras, medan utgifterna för jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken bör minska väsentligt. Utskottet konstaterar att för att ingå i biståndsramen ska en kostnad följa OECD/Dacs regelverk.

Mot bakgrund av detta ser inte utskottet skäl till att föreslå något tillkännagivande med anledning av motionsyrkandena, som därmed avstyrks.

Reservation

Frågor om Europeiska unionens budget, punkt 2 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motionerna

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 23,

2020/21:3207 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 16 och

2020/21:3404 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att EU:s långtidsbudget bör göras om. Mindre pengar ska gå till militär, gränspolitik och det klimatskadliga jordbruket till förmån för återhämtningspolitik genom sociala investeringar, grön omställning och modern infrastruktur. Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för detta.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Jan Ericson (M) och Mattias Karlsson i Luleå (M) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller statens budget inom utgiftsområde 27. Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3422. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. Vi har inga förslag till ändringar i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 27.

Sverige har – förutom pandemin – att hantera en hög arbetslöshet och en grov kriminalitet. Detta är Sveriges stora problem. I Moderaternas partimotion 2020/21:3422 fokuserar vi därför på att se till att Sverige ska ha beredskap för att pandemin kan förvärras, att knäcka arbetslösheten och att bekämpa kriminaliteten. För att ta höjd för ett läge där coronakrisen förvärras innehåller Moderaternas budget en krisbuffert. Den kan användas för att dels stärka hälso- och sjukvården och dels stötta ekonomin för att pressa tillbaka arbetslösheten när smittspridningen nu återigen tar fart.

För att knäcka arbetslösheten ser vi till att återupprätta arbetslinjen genom att strama åt de svenska bidragssystemen, införa ett bidragstak, se till att nyanlända gradvis ska kvalificera sig till de svenska bidragssystemen samt växla ineffektiva skatteavdrag mot bredare skattesänkningar på arbete och investeringar. Välfärden tillförs mer resurser samtidigt som de villkoras med ett skattehöjarstopp för att inte framtida skattehöjningar ska hota en ekonomisk återhämtning. Den klyfta i beskattning mellan löntagare och pensionärer som regeringen inför tas bort.

För att bekämpa kriminaliteten föreslår vi en mönsterbrytande kriminalpolitik för att krossa gängen och återupprätta tryggheten. Det handlar om bl.a. dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner och att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. Det handlar också om att exempelvis hela rättsväsendet tillförs resurser och att göra polisyrket mer attraktivt.

Genom att fokusera på att lösa Sveriges stora problem kan vi se till att Sverige blir ett land där arbetslösheten pressas tillbaka, fler är trygga och att resurserna till välfärden kan växa.

2. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (SD)

Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller statens budget inom utgiftsområde 27. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Sverigedemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3128. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. Vi har inga förslag till ändringar i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 27.

3. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller statens budget inom utgiftsområde 27. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3170. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. Vi har inga förslag till ändringar i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 27.

4. Statens budget inom utgiftsområde 27, punkt 1 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller statens budget inom utgiftsområde 27. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Kristdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3530. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. Vi har inga förslag till ändringar i förhållande till regeringens förslag inom utgiftsområde 27.

5. Frågor om Europeiska unionens budget, punkt 2 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet anser att regeringen vid Europeiska rådet gick med på en för svag skrivning om konditionalitet och rättsstatens principer i långtidsbudgeten och återhämtningsfonden. De skrivningar som EU-nämnden fick ta ställning till var betydligt skarpare. Efter Europeiska rådets beslut har parlamentet skärpt skrivningarna och konditionaliteten och det är också dessa skärpta krav som nu ligger på bordet efter triloggen. Regeringen har hittills varit tydlig med att den inte kommer att gå med på några kompromisser för att möta de två länder som kräver det.

Det är en majoritet av Sveriges riksdag som vill se denna skärpta linje och det är positivt att detta delas av såväl regeringen som utskottet. Jag avstår därmed från att reservera mig till förmån för Vänsterpartiets yrkande om konditionalitet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:1 Budgetpropositionen för 2021 utgiftsområde 27:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 2021 ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021 (avsnitt 2.7.1).
2. Riksdagen anvisar ett anslag för budgetåret 2021 under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:250 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s långtidsbudget ska göras om och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att allt ekonomiskt stöd från EU villkoras med skarpa demokratikrav, genom s.k. konditionalitet, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2926 av Rickard Nordin m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-medel som betalas ut från återhämtningsfonden bör åtfölja kraven på rättsstatens principer och att denna konditionalitet bör efterlevas på ett effektivt sätt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3207 av Jessika Roswall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-medel inte ska betalas ut till medlemsländer som bryter mot rättsstatsprincipen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3282 av Fredrik Malm m.fl. (L):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bidrag från EU ska kunna villkoras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3404 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att låta Sveriges kostnad för EU:s återstartsfond helt eller delvis belasta biståndsbudgeten och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens anslagsförslag

Anslag för 2021 inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till anslag.

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag
1:1 Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439
Summa för utgiftsområdet	45 037 439